

Ο COVID-19 και η αξία των πτυχίων

Τα δίδακτρα αποτελούν εδώ και πολύ καιρό ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα στην πολιτική της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως φαίνεται μέσα από τη δημοσίευση [«Εθνικά Φοιτητικά Τέλη και Συστήματα Υποστήριξης στην Ευρωπαϊκή Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»](#) του Δικτύου EYPYΔΙΚΗ, υπάρχουν μεγάλες διαφορές στην προσέγγιση αυτού του θέματος, που κυμαίνονται από χώρες χωρίς δίδακτρα, έως εκείνες που χρεώνουν σημαντικά ποσά σε όλους τους φοιτητές. Τι συνέβη όμως κατά τη διάρκεια της πανδημίας; Συνέχισαν να πληρώνουν οι φοιτητές; Και επηρέασε η στροφή στη διαδικτυακή μάθηση την αξία των πτυχίων που τους απονεμήθηκαν;

Σε πρώτο στάδιο, διερευνούμε αυτή την ερώτηση με τη Meral Nur από την Ευρωπαϊκή Ένωση Φοιτητών (ESU), έναν οργανισμό που εκπροσωπεί φοιτητές σε 40 ευρωπαϊκές χώρες.

Meral, πώς αντιλαμβάνεσαι την αξία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Είναι σημαντικό να κατατάξουμε αυτό το ερώτημα στο πλαίσιο της σκέψης της ESU για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θεωρούμε ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι δημόσιο αγαθό και δημόσια ευθύνη και ακολουθούμε μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την πρόσβαση σε αυτήν. Με αυτή τη λογική, ο απλούστερος και καλύτερος τρόπος βελτίωσης της προσβασιμότητας είναι η κατάργηση των διδάκτρων, κάτι που πιστεύουμε ότι πρέπει να είναι ο στόχος σε όλα τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όταν εξετάζονται το κόστος και τα οφέλη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρίζεται το έμμεσο κόστος που συνεπάγεται η μελέτη των φοιτητών - βιβλία, φορητοί υπολογιστές και έξοδα διαβίωσης.

Τούτου λεχθέντος, η αξία της εκπαίδευσης δεν μπορεί να μετρηθεί μόνο σε χρηματικούς όρους. Η ποιοτική τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι το αποτέλεσμα ενός

συνδυασμού πολλών κριτηρίων που δημιουργούν αξία. Παραδείγματα τέτοιων κριτηρίων θα ήταν η ποιότητα της διδασκαλίας, η κατάλληλη αναλογία φοιτητών-δασκάλων, οι κοινωνικές εγκαταστάσεις, η ενασχόληση με την κοινωνική ζωή των φοιτητών και τις δραστηριότητες των φοιτητικών σωματείων, καθώς και μια ισχυρή κουλτούρα επικοινωνίας και ανατροφοδότησης, δίκαια και διαφανή συστήματα βαθμολόγησης και προσβάσιμες εγκαταστάσεις φροντίδας και υγείας.

Έχει επηρεάσει η πανδημία του COVID-19 την αξία των πτυχίων; Εάν ναι, με ποιους τρόπους;

Μπορούμε να εξετάσουμε αυτό το ερώτημα με βάση εμπειρικά στοιχεία. Τον Απρίλιο του 2020 η ESU διεξήγαγε μια μελέτη με θέμα «Η ζωή των φοιτητών κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού της πανδημίας COVID-19» μαζί με το Πανεπιστήμιο του Ζαντάρ, το Ινστιτούτο για την Ανάπτυξη της Εκπαίδευσης και το Υπουργείο Επιστήμης και Παιδείας της Δημοκρατίας της Κροατίας.

Ο πιο ορατός αντίκτυπος της πανδημίας του COVID-19 στους φοιτητές ήταν ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι επιτόπιες διαλέξεις ακυρώθηκαν. Πολλά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρειάστηκαν λίγο χρόνο για να προσαρμοστούν, ενώ εκείνα που δεν χρησιμοποίησαν εργαλεία ηλεκτρονικής μάθησης πριν από την πανδημία, έπρεπε να πραγματοποιήσουν τις πιο σημαντικές αλλαγές υποδομής. Οι φοιτητές είχαν μικρή επιρροή σε αυτή τη διαδικασία και έπρεπε να βασιστούν στην ικανότητα προσαρμογής των ιδρυμάτων. Έτσι, οι φοιτητές αντιμετώπισαν μια γρήγορη στροφή προς τη διαδικτυακή μάθηση που τους επηρέασε με διαφορετικούς τρόπους, κυρίως αρνητικά. Ωστόσο, το γεγονός και μόνο ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν σε θέση να συνεχίσει, εκτιμήθηκε ιδιαίτερα.

Οι περισσότεροι φοιτητές είναι πλέον πεπεισμένοι ότι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά μέσω της διδασκαλίας με φυσική παρουσία στην τάξη. Αυτό είναι ένα σημαντικό εύρημα, καθώς ενώ πολλές από τις ψηφιακές μορφές που προσφέρθηκαν πρόσφατα θα μπορούσαν να είναι εξαιρετικές ως συμπληρωματικά εργαλεία στο μέλλον, δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι η ψηφιακή μάθηση μπορεί να αντικαταστήσει την εμπειρία της διά ζώσης μάθησης.

Περίπου οι μισοί φοιτητές διαπίστωσαν ότι ο φόρτος εργασίας τους αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κάτι που ενδεχομένως να έχει αυξήσει και το άγχος τους και να έχει επηρεάσει αρνητικά την ψυχική τους υγεία και γενική ευημερία.

Η πανδημία αναμφίβολα άλλαξε την αντίληψη των φοιτητών για την «αξία των χρημάτων» της μαθησιακής τους εμπειρίας. Ενώ οι φοιτητές θεωρούσαν κυρίως ότι η ποιότητα της παροχής επιδεινώθηκε, το οικονομικό κόστος παρέμεινε ως επί το πλείστον σταθερό. Λόγω των ισχυόντων μέτρων υγιεινής, η κοινωνική δέσμευση και η συμμετοχή στη ζωή της πανεπιστημιούπολης - παράγοντες που αυξάνουν την αξία της εκπαίδευσης - περιορίστηκαν σοβαρά, συνεπώς η αξία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε.

Ποιες αλλαγές, εάν υπάρχουν, πιστεύετε ότι θα έπρεπε να έχουν γίνει στα δίδακτρα και τα έξοδα που χρεώνονται οι φοιτητές κατά τη διάρκεια της πανδημίας;

Όπως και στην υπόλοιπη κοινωνία, εκείνοι οι φοιτητές που βρίσκονταν στις πιο επισφαλείς καταστάσεις υπέστησαν τον πιο αρνητικό αντίκτυπο. Για παράδειγμα, οι

φοιτητές που εργάζονταν για να μπορέσουν να σπουδάσουν, αντιμετώπισαν υπαρξιακούς φόβους που πυροδοτήθηκαν από την απώλεια θέσεων εργασίας λόγω πανδημίας. Πολλοί ήταν δηλαδή οι φοιτητές που βρέθηκαν σε δύσκολες καταστάσεις, με λίγη ή χωρίς καθόλου δύναμη να αλλάξουν την πραγματικότητά τους.

Ως εκ τούτου, ορισμένα από τα σωματεία μέλη μας έχουν ζητήσει την πλήρη επιστροφή των διδάκτρων που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Άλλοι ζήτησαν σημαντική μείωση των τελών που καταβάλλονται. Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να λησμονούνται τα έμμεσα έξοδα - ενοικίασης και διατροφής κ.λπ. Η γενική σύσταση της ESU που προέκυψε από την έρευνά μας έχει ως εξής:

«Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να προσαρμόσουν τις πολιτικές διδάκτρων τους στις νέες συνθήκες για φοιτητές που αποδεικνύουν ότι επηρεάζονται αρνητικά από την πανδημία COVID-19. Θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο παράτασης των ημερομηνιών λήξης πληρωμής των διδάκτρων, την εισαγωγή προγραμμάτων δόσεων για τις πληρωμές διδάκτρων, τη μείωσή τους ή ακόμα και την ακύρωσή τους».

Ποιο είναι το πιο σημαντικό μάθημα που πιστεύετε ότι θα μπορούσαμε να πάρουμε για την αξία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από την εμπειρία της πανδημίας;

Αν και όλοι έχουν ζήσει μια εξαιρετική και δύσκολη περίοδο, πρέπει να αναγνωρίσουμε κάποια λάθη. Για παράδειγμα, τα δεδομένα θα έπρεπε να είχαν συλλεχθεί με πιο ολιστικό τρόπο για να μάθουμε για την ευημερία και την ικανοποίηση των φοιτητών. Τα ευρήματα μιας τέτοιας εργασίας θα μπορούσαν να είχαν βοηθήσει εκείνους που υπέφεραν περισσότερο και θα μπορούσαμε τότε να είχαμε λάβει πιο αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίσουμε ότι οι φοιτητές εξακολουθούσαν να προσδίδουν αξία στις σπουδές τους.

Γενικά πιστεύω ότι το σημαντικό είναι οι σπουδαστές μας, να ακούγονται περισσότερο κάθε φορά που πραγματοποιούνται αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Συγγραφείς: Νικόλ Βασιλείου, David Crosier, Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού

Μετάφραση: Εθνική Μονάδα ΕΥΡΥΔΙΚΗ